

INHOUD

Voorwoord	II
Inleiding	18

DEEL I ONVEILIGE STRATEN

1 De klok loopt achteruit	29
2 De vijfde golf	37
3 Seksueel geweld in cijfers	49
4 <i>Taharrush gamea</i> [groepsaanranding] komt naar Europa	72
5 Hoe vrouwenrechten worden uitgehoud	82
6 Is de wet een lachertje?	98

DEEL II HET EUROPESE ESTABLISHMENT ONTTREKT ZICH AAN ZIJN VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE VEILIGHEID VAN VROUWEN

7 Handelingen hebben gevolgen	111
8 De kapotte ruiten van progressieve justitie	127
9 Het draaiboek der ontkenning	141
10 De netelige positie van de feministen	151

DEEL III BOTSSENDE BESCHAVINGEN, ANDERMAAL

11 De kuisheidsdoctrine	159
12 Cultuurbotsing	180
13 Waarom de integratie niet van de grond is gekomen	196
14 De integratie-industrie en de mislukking ervan	224
15 Grooming-bendes	234

**DEEL IV:
VERMEENDE EN WERKELIJKE OPLOSSINGEN**

16 'Voor wie met een kind getrouwd is'	245
17 Het probleem van populisme	268
18 Een nieuwe aanpak van integratie	276
Conclusie: de weg naar Gilead	288
Woord van dank	293
Noten	295

VOORWOORD

In augustus 1992 werd ik in een asielzoekerscentrum in Lunteren geplaatst. Op het terrein stonden verschillende caravans. Ik kreeg er een toegewezen waarin nog drie andere vrouwen verbleven. Ik kan me niet precies herinneren hoeveel mensen er in het centrum woonden, maar ik denk dat het er zo'n driehonderd moeten zijn geweest. Er waren gezinnen, alleenstaande mannen en alleenstaande vrouwen uit landen als Iran, Irak, Algerije, Ghana, voormalig Joegoslavië, Nigeria, Liberia, Sierra Leone en natuurlijk Somalië.

Op het terrein bevonden zich een gemeenschappelijke eetzaal en een sportzaal. Naast het asielzoekerscentrum lag een ander terrein, met een hotel of een of ander vakantiecomplex. Daar beschikte men over een flink zwembad, en de eigenaars waren zo aardig ons op bepaalde uren gebruik te laten maken van het bad.

Ik was destijds tweeëntwintig jaar. Ik wilde dolgraag profiteren van deze nieuwe vrijheden, die ik nooit had gekend, en gaf me op voor verschillende lessen: volleybal, zwemmen, fietsen en taalonderwijs. Ook werkte ik als vrijwilligster in de wasserette en als tolk voor Somalische asielzoekers.

Ik herinner me dat er in het centrum spanningen waren tussen de verschillende Somalische clanleden en mensen uit andere landen. De meesten van die mensen waren op de vlucht voor een burgeroorlog. Ze brachten de verschillende conflicten, loyaliteiten en vijandigheden met zich mee die ertoe hadden geleid dat ze hun land ontvlucht waren. Er vonden gevechten plaats met messen, en vuistgevechten. De Nederlandse beveiliging die door de overheid was ingehuurd, was weliswaar verbaasd over al dat geweld, maar ze trad adequaat op.

Maar de levendigste herinneringen die ik aan die spanningen bewaar, betroffen het gedrag van de mannen. Vanaf het moment dat je je caravan verliet, had je aan de lopende band last van ongewenste intimiteiten. In de eetzaal waren mannen die naar de vrouwen zaten te kijken en elke vrouw met hun ogen uitkleedden. Ze maakten

obscene toespelingen. Het was een kleine tien minuten lopen van mijn caravan naar de eetzaal. Minstens twee of drie minuten lang werd ik gevolgd door een mij onbekende man die me vroeg om 'gunsten'. In de eetzaal zat ik aan tafel bij andere vrouwen, die allemaal dezelfde vervelende ervaringen hadden.

Sommige vrouwen raakten hierdoor getraumatiseerd. Ze hadden dit soort intimidatie in hun eigen land nooit meegemaakt, omdat ze zich hielden aan de regels van hun clan of hun stam. In ruil voor dat correcte gedrag konden ze rekenen op de bescherming van hun mannelijke bewakers. Als een vrouw uit een sterke clan of stam werd lastiggevallen, kreeg haar belager te maken met wraakacties. In mijn geval was ik vanwege mijn vader weggevlucht. Bescherming van de mannen van mijn clan in het asielzoekerscentrum was daarom uitgesloten.

Het zwembad was de beroerdste plek waar een vrouw kon zijn. Ik had me opgegeven voor zwemles, maar zwemmen heb ik nooit geleerd, omdat de mannen altijd zo agressief waren.

Ook voor, tijdens en na de taallessen werd ik lastiggevallen.

Toen ik in de wasserette achter de balie stond om het wasgoed aan te nemen, kwamen er mannen die hun vuile kleren wilden laten wassen. Ze lieten hun wasgoed zien en wezen op de spermavlekken op hun lakens. Dan zeiden ze welk nummer hun caravan had en vroegen: 'Zullen we het vanavond doen? Mag ik je neuken?'

Ook herinner ik me dat ik op een keer aan het fietsen was (een voorval dat kort ter sprake komt in dit boek). Er kwam een man naar me toe die me een hoer noemde. Hij schreeuwde dat het voor een Somalische vrouw een schande was om op een fiets te rijden, want dan moest je je benen uit elkaar doen, wat betekende dat je seksueel gezien beschikbaar was. Hij was een volslagen vreemdeling voor mij, maar hij eiste dat ik van mijn fiets zou stappen, want anders zou hij me aanvallen.

Er waren oudere mannen, vaak vijftig of nog ouder, die het gedrag van deze jonge mannen betreurden. Ze scholden hen uit. Maar hun advies aan ons, de vrouwen, luidde dat we in onze caravans moesten blijven en niet naar buiten moesten komen, tenzij het echt moest. Ze keurden het gedrag van de mannen dan misschien af, maar het was volgens hen onze verantwoordelijkheid om hen te ontwijken.

INLEIDING

Dit boek gaat over massale migratie, seksueel geweld en de rechten van vrouwen in Europa. Het gaat over het gigantische falen van het Europese politieke establishment. En over oplossingen voor de problemen – vermeende en werkelijke oplossingen.

De afgelopen jaren is het debat over immigratie, integratie en de islam in Europa heviger geworden. Dat is een reactie op grote en kleine terroristische aanslagen, de prediking van de radicale islam in sommige moskeeën en islamitische centra, de heropleving van extreemrechtse en populistische partijen en de recente komst van grote aantallen immigranten uit het Midden-Oosten, Afrika en Zuid-Azië, vooral (maar niet alleen) in 2015 en 2016. De laatste jaren is de stroom migranten afgenomen, maar nog steeds proberen velen de Middellandse Zee over te steken of via andere routes Europa te bereiken. Een gevolg van dat alles is een verandering in de positie van vrouwen. Die verandering is het onderwerp van dit boek.

Het groeiend aantal mannen uit overwegend islamitische landen heeft een probleem aan de oppervlakte gebracht: hun houding ten opzichte van vrouwen. Sommige moslimmannen – maar niet allemaal – voelen en tonen minachting voor vrouwen. In Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en andere landen met veel islamitische immigranten is duidelijk geworden dat sommigen van hen en soms ook hun kinderen de vrijheden van vrouwen afwijzen. Tientallen jaren lang gingen de discussies vooral over hoe die mannen omgingen met hun eigen familieleden: echtgenotes, zussen, nichten en anderen. De vormen van geweld die gerechtvaardigd worden met een beroep op eer – waaronder moord, mishandeling en opsluiting – zijn inmiddels bekend, of zouden dat moeten zijn. Net als in de rest van het Westen waren er in Europa veel acties en een aantal spraakmakende zaken nodig om deze kwesties aan het licht te brengen, en de vele gevallen te onthullen waarbij shariarechtbanken

DEEL I

Onveilige straten

DE KLOK LOOPT ACHTERUIT

In het Westen zijn we eraan gewend dat er overal vrouwen om ons heen zijn. Ze zijn onze collega's op kantoor, zitten naast ons in de bus, bezoeken restaurants, joggen op straat of werken in een winkel. Ook zien we meer vrouwen dan ooit in een leidinggevende positie als premier, politicus, kanselier, directeur of baas van een afdeling. Voor vrouwen die vanaf de jaren negentig in het Westen werden geboren is dat een vanzelfsprekende zaak. Ze denken er niet over na dat naar school kunnen fietsen of een café kunnen bezoeken een overwinning is van het liberalisme. Maar in sommige delen van westerse steden valt je tegenwoordig misschien iets vreemds op. Je ziet er helemaal geen vrouwen – of maar heel weinig.

Als je door bepaalde buurten in Brussel, Londen, Parijs of Stockholm loopt, merk je plotseling dat je alleen mannen ziet. Winkelmedewerkers, obers en gasten van cafés zijn allemaal mannen. In parken zie je alleen mannen en jongens voetballen. In gemeenschappelijke ruimten van flatgebouwen zitten mannen te praten, lachen en roken. Dat doet een beetje vreemd aan, op het continent waar elk jaar miljoenen toeristen naartoe reizen om het vrouwelijk lichaam als kunstobject te bekijken, of in de laatste mode gehuld te zien. Wat is er met de vrouwen op die plaatsen gebeurd? Waarom zie je ze niet meer op een terrasje zitten of op straat lopen?

Het antwoord is dat sommige vrouwen uit deze buurten zijn weggetrokken, anderen zijn weggejaagd en weer anderen zitten thuis, uit het zicht. Naarmate steeds meer vrouwen openbare gelegenheden gaan mijden, trekken de weinigen die overblijven de aandacht van de mannen uit die buurt. Officieel is er geen segregatie, maar een gevoel van ongemak en kwetsbaarheid is genoeg om iedere vrouw die zich alleen op straat bevindt te laten terugschrikken en denken: hier kom ik niet meer.

Vrouwen in die wijken worden van de openbare weg weggepest. Mannen roepen naar hen: ‘Hé schatje, geef me je nummer,’ of: ‘Wat een lekkere kont,’ of: ‘Wat doe jij hier?’ Ongeacht hun leeftijd of uiterlijk, als ze vrouw zijn en vooral als ze alleen zijn, krijgen ze allemaal dezelfde behandeling. Soms worden ze hardnekkig achtervolgd, aangeraakt of wordt hun de weg versperd. Als een vrouw er kwetsbaar uitziet, gaan sommige mannen nog verder. Ze kiezen haar uit als doelwit, draaien om haar heen en intimideren haar, betasten haar, trekken aan haar kleren en soms nog erger.

Zulke incidenten komen steeds vaker voor. Vrouwen en meisjes door heel Europa zeggen dat ze worden lastiggevallen onderweg naar de winkel, naar school of de universiteit, in het zwembad, op de wc van een café, in het park, op een festival of op een parkeerplaats. Ze zeggen dat straten en openbare plaatsen niet meer veilig zijn. En hun belagers schamen zich niet om hun pesterijen in het openbaar te plegen.

Het is erg moeilijk om betrouwbare gegevens over dit verschijnsel te vinden. Twee jaar lang heb ik met mijn onderzoeksassistenten de beschikbare bronnen doorzocht – misdaadcijfers, rechtbankverslagen, politiedossiers, overheidsnota’s en academische bronnen – maar daaruit komt geen compleet beeld tevoorschijn. We weten dat maar weinig vrouwen na seksueel misbruik aangifte doen en nog veel minder vaak bij intimidatie, wat de meeste vrouwen in hun dagelijks leven negeren. Frustrerend genoeg komen een heleboel relevante ervaringen van gewone vrouwen zelden in de openbaarheid, afgezien van afzonderlijke berichten op sociale media.

In gesprekken met vrouwen is het me echter duidelijk geworden dat het probleem veel dieper en breder is dan de verhalen die in het nieuws verschijnen. Hun verklaringen hebben me ervan overtuigd dat in sommige Europese buurten een stille, maar serieuze uitholling van vrouwenrechten plaatsvindt. Als deze trend doorzet, zal dat invloed hebben op steeds meer plekken: steeds meer straten zullen onveilig worden voor vrouwen. Voorlopig hebben die buurten twee zaken gemeen: lage inkomens en een groot aantal immigranten uit moslimlanden.

EEN VERANDERING VOOR VROUWEN IN EUROPA

Toen ik in 1992 als Somalische in Nederland aankwam, was ik geschokt toen ik jonge vrouwen alleen in het openbaar vervoer zag, of in bars en restaurants. Ik was opgegroeid met het besef dat ik het doelwit zou worden van aanranding en mishandeling als ik buitenshuis kwam zonder mijn hoofd en lichaam te bedekken, of zonder begeleiding van een mannelijk familielid. Maar in Nederland liepen vrouwen 's avonds vrij op straat zonder begeleiding van een man, hun haar was onbedekt en ze droegen wat ze wilden.

Natuurlijk waren er uitzonderingen. Ook in Nederland werden vrouwen aangerand en verkracht, en soms vermoord. Maar die gevallen waren zo uitzonderlijk dat ze wekenlang landelijk in het nieuws bleven. Toen ik gewend raakte aan het leven in een westerse stad, merkte ik dat de positie van vrouwen radicaal anders was dan in de wereld waar ik vandaan kwam. Tegenwoordig, bijna dertig jaar later, kan dat niet meer met diezelfde zekerheid worden gezegd. Steeds meer Europese vrouwen stellen vragen bij hun eigen veiligheid. De gevallen van verkrachting, aanranding, betasting en seksuele intimidatie op openbare plaatsen lijken te zijn toegenomen.

Het is geen geheim – hoe onbehoorlijk of politiek incorrect het ook gevonden wordt als je erop wijst – dat de daders onevenredig vaak jonge mannelijke immigranten zijn uit het Midden-Oosten, Zuid-Azië en verschillende delen van Afrika. Ze opereren vaak in groepen en maken het in steeds meer buurten van Europese steden onveiliger voor vrouwen om zich op straat te wagen.

Het is een open deur dat vrouwen altijd al te maken hebben gehad met de dreiging van seksueel geweld. Maar in Europa was dat op zijn minst de afgelopen veertig jaar een uitzondering, niet de regel. In de jaren negentig ging ik ervan uit dat ontwikkelingslanden geleidelijk meer op Europa zouden gaan lijken. Weinig mensen hadden indertijd kunnen voorspellen dat delen van Europa de houding en opvattingen zouden overnemen van culturen die de rechten van vrouwen uitdrukkelijk minachten. Toch denk ik dat dat gebeurt. We zien rechten geschonden worden die Europese vrouwen ooit als vanzelfsprekend beschouwden. Ik denk niet dat het toeval is dat die aantasting volgt op een aanzienlijke groei van de immigratie.

Sinds 2009 zijn er ongeveer 3 miljoen mensen illegaal in Europa

aangekomen, van wie de meerderheid asiel heeft aangevraagd.¹ Ongeveer de helft van hen arriveerde in het bijzondere jaar 2015. Twee derde van de nieuwkomers was man. 80 procent van de asielzoekers was jonger dan vijfendertig jaar. De afgelopen jaren was een derde onder de achttien (of beweerde dat te zijn).

De overgrote meerderheid van die jonge mannen komt uit landen waar vrouwen niet als gelijk of bijna gelijk worden beschouwd, zoals in Europa. In sommige van die landen worden jongens en meisjes bijvoorbeeld vanaf het zevende levensjaar van elkaar gescheiden. Contact met elkaar wordt ontmoedigd en seksuele voorlichting is taboe. Ze komen uit een omgeving waarin vrouwen geen gelijke rechten hebben en niet mogen werken, een huwelijk mogen weigeren of hun eigen ambities mogen volgen.

Uiteraard is dat geen geheel nieuw verschijnsel. Al sinds het begin van de jaren zestig hebben migranten uit de moslimwereld zich in West-Europa gevestigd. In die tijd werd dat in de publieke opinie echter zelden in verband gebracht met geweld tegen vrouwen. Dat kwam doordat weinig Europeanen zagen hoe vrouwen en meisjes binnen immigrantenfamilies werden behandeld. Mensen zoals ik probeerden de aandacht te vestigen op het eergeweld, de genitale verminking en de gedwongen huwelijken waaraan veel meisjes en vrouwen blootstonden. Maar men ging ervan uit dat dit cultureel bepaalde gedrag binnen een generatie of twee zou verdwijnen, naarmate de vrijheden die westerse vrouwen genoten zich naar migrantengemeenschappen uitbreidden. Voor té veel vrouwen binnen die gemeenschappen is dat echter niet gebeurd.

Dit boek is tot stand gekomen omdat ik wilde onderzoeken waarom vrouwen zich in sommige wijken uit de openbare ruimte terugtrekken. Mijn vermoeden was dat ze hun toegang tot openbare plaatsen opgaven in ruil voor persoonlijke veiligheid. Zo is het leven voor veel vrouwen in landen met een islamitische meerderheid. Het is ook hoe veel vrouwen uit immigrantengemeenschappen de afgelopen vijftig jaar in het Westen zijn blijven leven. Een groot deel van hun leven zitten zij thuis, en als ze zich buitenshuis begeven worden ze gecontroleerd door een netwerk van familieleden en leden uit hun gemeenschap. Het leek me logisch me af te vragen in hoeverre toenemende aantallen mannen uit samenlevingen waar deze dynamiek tussen mannen en vrouwen bestaat